Európai Parlament
2024–2029

Külügyi Bizottság

2025/2019(INI)

10.2.2025

JELENTÉSTERVEZET

a Bizottság Koszovóról szóló 2023. és 2024. évi jelentéseiről
(2025/2019(INI))

Külügyi Bizottság

Előadó: Riho Terras

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 10

MELLÉKLET: AZON SZERVEZETEK VAGY SZEMÉLYEK, AMELYEKTŐL, ILLETVE AKIKTŐL AZ ELŐADÓ ÉSZREVÉTELEKET KAPOTT 11

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a Bizottság Koszovóról szóló 2023. és 2024. évi jelentéseiről
(2025/2019(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az egyrészről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről Koszovó közötti stabilizációs és társulási megállapodásra[1], amely 2016. április 1-jén lépett hatályba,

– tekintettel Koszovó európai uniós tagságra irányuló, 2022. december 15-i kérelmére,

– tekintettel Koszovó Európa tanácsi tagságra irányuló, 2022. május 12-i kérelmére,

– tekintettel az Európai Unió és Koszovó közötti, Koszovó uniós programokban való részvételére vonatkozó általános alapelvekről szóló, 2017. augusztus 1-jén hatályba lépett keretmegállapodásra[2],

– tekintettel az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról szóló, 2021. szeptember 15-i (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[3],

– tekintettel a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról szóló, 2024. május 14-i (EU) 2024/1449 európai parlament és tanácsi rendeletre[4],

– tekintettel az Európai Tanács 2003. június 19–20-án, Szalonikiben tartott ülésének elnökségi következtetéseire,

– tekintettel a 2023. december 13-i és a 2024. december 18-i brüsszeli EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozó nyilatkozataira,

– tekintettel a 2014. augusztus 28-án megkezdett berlini folyamatra,

– tekintettel „A csatlakozási folyamat javítása – hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára” című, 2020. február 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0057),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0641),

– tekintettel a „2023. évi közlemény az EU bővítési politikájáról” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0690) és az azt kísérő, „2023. évi jelentés Koszovóról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2022)0692),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című,

[1] HL L 71., 2016.3.16., 3. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
[2] HL L 195., 2017.7.27., 3. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
[3] HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
[4] HL L, 2024/1449, 2024.5.24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2020)0691),

– tekintettel a bővítést megelőző reformok és szakpolitikai felülvizsgálatokról szóló, 2024. március 20-i bizottsági közleményre (COM(2024)0146),

– tekintettel a „2024. évi közlemény az EU bővítési politikájáról” című, 2024. október 30-i bizottsági közleményre (COM(2024)0690) és az azt kísérő, „2024. évi jelentés Koszovóról” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2022)0692),

– tekintettel a Bizottság 2023. május 31-i és 2024. június 13-i, Koszovó gazdasági reformprogramjáról szóló áttekintésére és országértékeléseire,

– tekintettel az EU, valamint a Nyugat-Balkán és Törökország közötti gazdasági és pénzügyi párbeszédnek a Tanács által 2023. május 16-án elfogadott együttes következtetéseire, valamint az EU és a nyugat-balkáni partnerek, Törökország, Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna közötti gazdasági és pénzügyi párbeszédnek a Tanács által 2024. május 14-én elfogadott közös következtetéseire,

– tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1999. június 10-i 1244. sz. határozatára, a Nemzetközi Bíróság (NB) Koszovó függetlensége egyoldalú kinyilvánításának a nemzetközi joggal való összhangjáról szóló, 2010. július 22-i tanácsadó véleményére és az ENSZ Közgyűlésének 2010. szeptember 9-i 64/298. számú határozatára, amely elismerte az NB véleményének tartalmát, és üdvözölte, hogy az kész a Szerbia és Koszovó közötti párbeszéd elősegítésére,

– tekintettel a Szerbia és Koszovó kormánya közötti kapcsolatok normalizálására vonatkozó alapelvekről szóló, 2013. április 19-i első megállapodásra, a 2015. augusztus 25-i megállapodásokra és az Unió közreműködésével zajló, a kapcsolatok normalizálására irányuló párbeszédre,

– tekintettel a 2023. február 27-i brüsszeli megállapodásra és a 2023. március 18-i ohridi megállapodásra, valamint annak végrehajtási mellékletére,

– tekintettel az Európai Unió koszovói jogállamiság-missziójáról (EULEX Koszovó) szóló 2008/124/KKBP együttes fellépés módosításáról szóló, 2023. június 5-i (KKBP) 2021/1095 tanácsi határozatra[5], amely a misszió megbízatását 2025. június 14-ig meghosszabbította,

– Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/850 rendelete (2023. április 19.a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló (EU) 2018/1806 rendelet módosításáról (Koszovó)[6]

– tekintettel az Európai Unió választási megfigyelő missziójának a Koszovóban 2021-ben megtartott helyhatósági választásokról szóló zárójelentésére,

– tekintettel az EU–Koszovó Stabilizációs és Társulási Tanács 2021. december 7-i,

[5] HL L, 146/22, 2023.6.6., 22. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1095/oj.
[6] HL L 110., 2023.4.25., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

Brüsszelben tartott negyedik ülésére,

– tekintettel a Koszovóról szóló korábbi állásfoglalásaira,

– tekintettel az EU–Koszovó Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság 2024. december 9-én tartott 20. ülésén elfogadott nyilatkozatra és ajánlásokra,

– tekintettel a Transparency International 2023. évi korrupciós indexére,

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A10-0000/2025),

A. mivel a bővítési politika az EU egyik leghatékonyabb külpolitikai eszköze, és az egyik legsikeresebb politika az alapvető reformok ösztönzésére;

B. mivel az EU a demokrácia és a jogállamiság alapvető értékeire épül;

C. mivel minden bővítési országot saját érdemei alapján ítélnek meg, és mivel a szükséges reformok végrehajtása határozza meg a csatlakozás menetrendjét és előrehaladását;

D. mivel az EU Koszovó legjelentősebb pénzügyi támogatója;

Az uniós csatlakozás iránti elkötelezettség

1. elismerését fejezi ki Koszovó uniós csatlakozás iránti elkötelezettségéért, amely egyértelmű stratégiai geopolitikai döntést tükröz, és üdvözli, hogy polgárai határozottan támogatják Koszovó európai útját;

2. ismét azon szilárd meggyőződésének ad hangot, hogy Koszovó jövője az EU-ban van, és hogy minden olyan erőfeszítés, amely Koszovónak a „szürke zónából” való kiemelésére irányul, mind a koszovóiak, mind az EU érdeke, különösen a tekintélyelvű rezsimekkel folytatott fokozódó verseny összefüggésében;

3. támogatja Koszovó uniós tagság iránti kérelmét; felhívja azokat a tagállamokat, amelyek még nem ismerték el Koszovó függetlenségét, hogy ezt haladéktalanul tegyék meg.

4. üdvözli a 2022 decemberében elfogadott és 2024. január 1-je óta érvényben lévő vízumliberalizációt, amely Koszovó EU-hoz fűződő egyre szorosabb kapcsolatainak kézzelfogható eredménye;

5. megállapítja, hogy kézzelfogható előrelépés történt a jogérvényesülés, a szabadság és biztonság, a szervezett bűnözés elleni küzdelem és a működő piacgazdaság területén; sajnálja, hogy a jogállamiság területén továbbra is csupán korlátozott az előrelépés;

6. üdvözli, hogy Koszovó igyekszik igazodni az EU kül- és biztonságpolitikájához, különösen azt, hogy határozottan elítéli Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúját, és hogy végrehajtja az EU Oroszországgal és Belarusszal szembeni korlátozó intézkedéseit;

7. szorgalmazza a Koszovóval szembeni uniós intézkedések azonnali megszüntetését, amelyek már nem indokoltak, és ellentétesek Koszovónak az európai értékek és az uniós politikákhoz való igazodása iránti bizonyított elkötelezettségével;

8. megismétli, hogy támogatja Koszovó Európa tanácsi tagság iránti kérelmét és az ország arra irányuló tervét, hogy csatlakozik a NATO „Partnerség a Békéért” programjához;

Demokrácia és jogállamiság

9. üdvözli, hogy jelentős előrelépés történt az uniós választási megfigyelő misszió régóta megfogalmazott ajánlásainak többsége és az általános választásokról szóló konszenzusos törvény előterjesztése terén; megjegyzi, hogy ez megfelelő alapot biztosít a demokratikus választások nemzetközi és regionális normákkal összhangban történő lebonyolításához; megjegyzi, hogy Koszovó elnökének meghívására az Európai Unió európai parlamenti képviselők megfigyelő küldöttségét is magában foglaló uniós választási megfigyelő missziót küldött a 2025. február 9-i koszovói parlamenti választások megfigyelésére;

10. üdvözli a különleges ügyészi hivatalról szóló törvény elfogadását és a korrupciós ügyek elbírálása terén elért eredményeket, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az eredményeket továbbra is hátráltatja az erőforrások szűkössége és a pártatlanság hiánya;

11. aggodalommal állapítja meg, hogy Koszovó továbbra sem szerepel megfelelő eredménnyel a korrupcióérzékelési indexen; hangsúlyozza, hogy az emberek bizalmának elnyeréséhez nemcsak jogalkotási reformokra van szükség, hanem látható eredményekre is a korrupciós ügyek kivizsgálása, büntetőeljárás alá vonása és elítélése terén;

12. komoly aggodalmának ad hangot a koszovói igazságszolgáltatás rendszerszintű sebezhetősége miatt, különös tekintettel az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségére és a hatalmi ágak szétválasztásának tiszteletben tartására; ismételten aggodalmát fejezi ki a tárgyalások elhúzódása és az egyes ügyekben hozott bírósági döntések kormánytisztviselők általi bírálata miatt;

13. üdvözli a koszovói szerbek részvételét a parlamenti választásokon, és arra ösztönzi választott képviselőiket, hogy Koszovó virágzó jövőjének támogatása érdekében vállaljanak aktív szerepet a koszovói jogalkotási keretben;

14. tudomásul veszi a szervezett bűnözéssel kapcsolatos vádemelések és ítéletek számának folyamatos növekedését, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az ügyészségnek és a rendőrségnek meg kell erősítenie a bűnszervezetekkel és hálózatokkal szembeni közös fellépést; aggodalmát fejezi ki az észak-koszovói biztonsági kihívások miatt, különösen a 2023. szeptemberi Banjska/Banjskë faluban történt támadást követően, amely jelentős rendőrségi erőforrásokat igényelt;

15. ismét megerősíti elkötelezettségét a koszovói nemzetgyűléssel és annak tagjaival való együttműködés fenntartása és megerősítése mellett a Koszovó európai útjához kapcsolódó demokratikus folyamatok támogatása érdekében, a Parlament meglévő demokrácia-támogatási eszközeinek és kezdeményezéseinek felhasználásával; úgy véli, hogy ez a partnerség a 2025. február 9-én tartott választásokat követően megújítható és

tovább erősíthető;

16. elítéli a 2024. november végén Koszovó északi részén történt súlyos biztonsági incidenseket, amelyek közül a legsúlyosabb a Zubin Potokban, Vragë falu közelében történt, ahol robbanószerkezetek megrongálták az Ibër Lepenc rendszer főcsatornáját; támogatja a koszovói intézményeket e bűncselekmények teljes körű kivizsgálásában, hogy az elkövetőket bíróság elé lehessen állítani;

Alapvető szabadságok és emberi jogok

17. megállapítja, hogy Koszovó rendelkezik az emberi jogok előmozdításához és védelméhez szükséges intézményi kerettel; hangsúlyozza azonban, hogy az emberi jogok védelme továbbra is gyenge a korlátozott emberi és pénzügyi erőforrások miatt;

18. tudomásul veszi Koszovó plurális médiakörnyezetét, és kiemeli a független médiabizottság szerepét, amelynek döntéshozatali autonómiáját szigorúan biztosítani kell; a média függetlenségének és pluralizmusának erősítése érdekében a médiatulajdonlás és -finanszírozás nagyobb átláthatóságát szorgalmazza;

19. komoly aggodalmának ad hangot az újságírók elleni támadások és a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek (SLAPP-ügyek) jelentős növekedése miatt;

Megbékélés és jószomszédi kapcsolatok

20. elismerését fejezi ki amiatt, hogy Koszovó számos regionális együttműködési kezdeményezésben vesz részt, továbbá ösztönzi Koszovót, hogy fokozza a megbékélésre irányuló erőfeszítéseit, és keressen megoldást a múltbeli vitákra;

21. megismétli, hogy teljes mértékben támogatja az EU közvetítésével zajló párbeszédet, és üdvözli Peter Sørensen kinevezését az EU Belgrád és Pristina közötti párbeszédért felelős különleges képviselőjévé;

22. ismételten kiemeli a koszovói és a szerb hatóságok konstruktív elkötelezettségének fontosságát egy átfogó, jogilag kötelező erejű, a két ország közötti kapcsolatok normalizálására irányuló megállapodás elérése érdekében; Koszovót és Szerbiát egyaránt arra kéri, hogy kerüljék az olyan egyoldalú lépéseket, amelyek fokozhatják a feszültségeket; kéri valamennyi korábbi megállapodás tiszteletben tartását és teljes körű végrehajtását, ideértve a szerb többségű önkormányzatok szövetségének/közösségének létrehozását is; felhívja a tárgyaló feleket, hogy állítsák helyre valamennyi koszovói intézmény teljes körű működését;

23. elvárja Koszovótól és Szerbiától, hogy teljes mértékben működjön együtt és tegyen meg minden szükséges intézkedést a banjskai 2023-i terrorista támadás elkövetőinek elfogása és gyors bíróság elé állítása érdekében; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Szerbia még mindig nem indított büntetőeljárást a bűnösök, különösen Milan Radoičić, a Srpska Lista alelnöke ellen; megismétli, hogy a Zubin Potokban történt terrortámadás elkövetőit is felelősségre kell vonni, és haladéktalanul bíróság elé kell állniuk;

24. felhívja a Bizottság alelnökét/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét és a Bizottságot, hogy proaktívabb szerepet töltsenek be a párbeszéd folyamatának

irányításában; kéri, hogy az Európai Parlament kapjon nagyobb szerepet a párbeszéd elősegítésében;

25. elítél minden olyan fellépést, amely veszélyezteti a stabilitást és a megbékélési folyamatot, amilyenek például az észak-koszovói feszültségek; hangsúlyozza, hogy mindkét félnek teljes mértékben végre kell hajtania az összes elért megállapodást, és el kell kerülnie a feszültségeket eszkaláló egyoldalú fellépéseket; felhívja a koszovói rendőrséget, hogy biztosítsa a jogállamiság és az emberi jogok követelményeinek maradéktalan betartását, és gondoskodjon arról, hogy Koszovó északi részén a jogi követelményeknek teljes mértékben megfelelő, etnikailag reprezentatív erőket vessenek be; emlékeztet arra, hogy Koszovóban minden ember közös felelősséggel tartozik a béke és a jogállamiság fenntartásáért;

Társadalmi-gazdasági reformok

26. üdvözli, hogy Koszovó aktív szerepet vállal a Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv végrehajtásában, amelynek célja az EU-val kapcsolatos reformok elmélyítése, valamint az uniós tagállamok és a nyugat-balkáni országok közötti társadalmi-gazdasági szakadék csökkentése;

27. üdvözli a Koszovó által a működő piacgazdaság kialakítása terén elért eredményeket, és arra ösztönzi Koszovót, hogy hajtsa végre a költségvetési kihívások kezeléséhez szükséges strukturális reformokat;

28. megjegyzi, hogy Koszovó korlátozott haladást ért el a közszolgáltatások digitális átalakítása terén; hangsúlyozza, hogy az átalakításnak igazodnia kell az uniós digitális jogszabályokhoz;

29. sürgeti a koszovói kormányt, hogy biztosítsa az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést; megjegyzi, hogy az egészségügyi kiadások továbbra is a második legalacsonyabbak a régióban;

Energia, környezetvédelem, fenntartható fejlődés és konnektivitás

30. megjegyzi, hogy Koszovó némi haladást ért el az energiaellátás biztonsága terén, azonban továbbra is nagymértékben függ az elavult, rendkívül szennyező erőművektől, amelyek súlyos egészségügyi és környezeti kockázatokat jelentenek; megjegyzi, hogy Koszovónak biztosítania kell a 2022–2025-ös időszakra vonatkozó energiaügyi programjának időtakarékos végrehajtását ambiciózus céljainak elérése érdekében;

31. sürgeti Koszovót, hogy jobban tartsa tiszteletben a kibocsátási határértékeket, javítsa a környezetvédelmi megfontolások ágazati politikákba való integrálását, és a nemzetközi normákkal összhangban fogadja el a szennyezéscsökkentéshez és a hulladékgazdálkodáshoz szükséges intézkedéseket;

°

° °

32. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Tanács elnökének, a

Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint Koszovó elnökének, kormányának és nemzetgyűlésének.

INDOKOLÁS

Az Európai Parlament szorosan figyelemmel kíséri a koszovói politikai és társadalmi-gazdasági fejleményeket, és a Koszovó által elért eredményekről szóló európai bizottsági jelentést követően saját jelentést készít. A 2023-ban elfogadott legutóbbi jelentést követően az Európai Parlament vissza fog térni az éves jelentések hagyományához, ami 2024-ben az európai parlamenti választások és az új Bizottság megalakulása miatt nem volt lehetséges.

Összefoglalva, 2023 és 2024 során Koszovó jelentős előrelépéseket tett a választási reformok, a gazdasági reziliencia és az alapvető jogok védelme terén. Az igazságügyi reform, a médiaszabadság, a közigazgatás hatékonysága és a közszolgáltatások digitalizálása terén azonban továbbra is vannak kihívások. Az átfogó reformok és az inkluzív kormányzás iránti folyamatos elkötelezettség elengedhetetlen ahhoz, hogy Koszovó előrelépjen az európai integráció felé vezető úton.

Számos kihívás, amellyel Koszovó szembesül, régóta fennálló probléma, amelynek megoldásához az egész régiót be kell vonni az Európai Unió szélesebb körű integrációs folyamatába. A Pristina-Belgrád párbeszéd, amelynek célja a felek számára elfogadható kompromisszum megtalálása volt, sajnos nem hozta meg a várt eredményeket. Az új Európai Bizottságnak, valamint az Európai Parlamentnek és a tagállamoknak minden tőlük telhetőt meg kell tenniük annak biztosítása érdekében, hogy a Pristina és Belgrád közötti párbeszéd újult erővel folytatódjon. Ezért rendkívül örvendetes fejlemény Peter Sörensen új különleges képviselő kinevezése.

Az Európai Unió bővítése az EU egyik legfontosabb sikertörténete, amelyet folytatni kell. A bővítés tágabb geopolitikai célja az úgynevezett „szürke területek” megszüntetése Európa térképén. Az Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborúja által előidézett mélyreható változások világossá tették, hogy az Európai Uniónak elszántabban kell felvennie a versenyt a tekintélyelvű globális szereplőkkel. Oroszország és Kína is bebizonyította, hogy nyilvánvaló érdekeik vannak a Nyugat-Balkánon.

Ezzel a jelentéssel az előadó áttekintést kíván nyújtani a helyzetről, és be kívánja mutatni, hogyan értékeli az Európai Parlament a legfontosabb eredményeket és a kihívásokat, amelyekkel Koszovónak ma és a közeljövőben szembe kell néznie. A jelentésben természetesen nem lehet minden problémás területre és kihívásra kitérni. Elkészítésének egyik fontos előfeltétele volt, hogy tényfeltáró misszió keretében Koszovóba látogathattunk, és találkozhattunk kormánytisztviselőkkel, ellenzéki vezetőkkel és a civil társadalom képviselőivel. A jelentés elkészítése során nagyon hasznos eszmecserékre került sor különböző európai uniós intézmények és nemzetközi szervezetek képviselőivel, amiért az előadó rendkívül hálás.

MELLÉKLET: AZON SZERVEZETEK VAGY SZEMÉLYEK, AMELYEKTŐL, ILLETVE AKIKTŐL AZ ELŐADÓ ÉSZREVÉTELEKET KAPOTT

Az eljárási szabályzat I. melléklete 8. cikkének megfelelően az előadó kijelenti, hogy az alábbi szervezetektől vagy személyektől kapott észrevételeket a jelentéstervezet elkészítése során annak bizottsági ülésen történő elfogadásáig:

Szervezetet és/vagy
European External Action Service (EEAS)

A fenti felsorolás az előadó(k) kizárólagos felelősségi körében készült.